

Gerra osteko eta XX. mendeko azken laurdeneko Arabako pintura

Ikas Vital

2026ko otsailaren 6tik maiatzaren 8ra

Ostiralak 12:00-13:30

40€

Fundación Vital Fundazioak prestakuntza eta kultur ikastaroen sorta zabala eskaintzen du. Ikastaro horiek aurrez aurre nahiz online egiten dira, eta gai desberdinetan adituak diren irakasleek ematen dituzte.

Informazioa

Edukia

1. Aire eklektikoak. Gerraosteko belaunaldia Arabako Pintoreen Pajarita Taldearen inguruan: Gerardo Armesto Hernando (Lazcano, 1919-Vitoria, 1957), José Miguel Jimeno Mateo (Gasteiz, 1932-2025), Ángel Moraza Ruiz (Gasteiz, 1917-Cruces, Barakaldo, 1978), Enrique Pichot Molinuevo (Bilbo, 1920-Vitoria, 2001), Enrique Suárez Alba (Gasteiz, 1921-1987) eta Florentino Fernández de Retana (Gasteiz, 1924-Pamplona, 2015).

- Pintoreen belaunaldi hau tradizioaren eta berrikuntzaren artean mugitzen da, bere koadroetan sentsibiltate kromatiko handiagoa emanez. Mende Erdiko pintura eklektikoaren ordezkariak, figurazioaren eta abstrakzioaren artekoak, "fauve" kutsu

postinpresionistako edo espresionistako paisaiaren aldeko apustua egin zuten, non pintore bakoitzak "bere erara" adierazteko askatasuna duen.

- "La Pajarita" ko kideak, salbuespenik gabe, fauve paisaia postinpresionistak edo espresionistak liluratzeko dituzte, Madrilgo Eskolatik penintsulako muga guztietara irradiatzen dena. Belaunaldien arteko jarrera horrek ez du eragozten pintore bakoitzak, jakina, bere nortasun artistiko propioa eta besterenezina gordetzea. Taldeak, hasierako programazio-zailtasun handiegirik gabe, emankortasunez ekiten dio Arabako paisaia pintatzeari, eta inguruko probintzietakoa, balio emozional argiko kolore adierazkorrez margotzeki, batere deskripziorik egin gabe.

2. Gerraosteko beste proposamen artistiko batzuk: Antonio Olloqui (1923-2019), Francisco Javier Vizcarra (1924-2008) eta Andrés Apellániz (1928-2023).

- Batzuetan oso akats sinplista izan da gerraosteko Arabako pintura ia osoaren bilakaera, bere lehen hamarkadetakoa, 1965era arte, Pajarita Taldeko kideekin lotzea. Tokiko irudikapen artistikoak beste ordezkari asko dituzte eta dituzte nahitaez, inoiz jarduera komunal bat erakutsi ez zutenak; aitzitik, bere ibilbidea erabat indibiduala da, inolako laguntza kolektiborik gabe. Komeni da ez ahaztea. Adibide batzuez arduratzen gara, eta onartzen dugu horiek ere ez direla bakarrik.
- Antonio Olloqui, pintore-esmaltista; Vizcarra, espresionista handia eta izugarri gutxietsitako margolaria; Andrés Apellániz Sáez de Ibarra, kutsu inpresionistako paisajista klasikoa. Hiru margolariak bakarkako lana egin dute beti, taldeak, kolektiboak edo kontziliazioak alde batera utzita. Bere prestakuntza, gerraosteko margolari gehienek parekoa, pertsonala da, edo kasu hauetan esan ohi den bezala, autodidakta.

3. Modernitate artistikoaren agerpena: lehen mugimendu abstraktuak. Joaquín Fraile (1930-1998), Rafael Lafuente (1936-2005), Juan Mieg (1938), Carmelo Ortiz de Elgea (1944-2025), Moisés Álvarez Plágaro (1946-2011), José Luis Álvarez Vélez (1949), Santos Iñurrieta (1950-2023) eta Miguel Glez. de San Román (1952).

- 1963-1964tik aurrera, Arabako panorama artistikoa nabarmen aldatzen hasi zen: hurrengo urteetan joera hori berretsi baino ez zen egin. Artista berriak, bestelako kezak eta planteamenduak zituztenak, Joaquín Frailerekin batera sartu ziren — 1963ko urrian egin zuen pintura abstraktuaren lehen erakusketa Gasteizen —; Carmelo Ortiz de Elguearekin — garai hartako Arabako plastikaren benetako "enfant izugarria", hogeitaz baina gutxiagokoa —; eta Juan Miegekin, Kataluniako eta Frantziako informalismoa lehen eskutik ezagutzen zuenarekin, ausardiaz sartu zen Gasteizko kulturean: Jorge Oteizaren Euskal Eskolaren Mugimenduari atxikitako Orain talde arabarra sortu zen.
- Rafael Lafuente formaren eta kolorearen azterketa analitikoarekiko kezka azaldu du. Bere bilakaera artistikoan hainbat etapa erre zituen, pintura geometriko konstruktibo batera iritsi arte. Moisés Álvarez Plágarok, inpresionismoan ahalegin lotsatiak egin ondoren, abstrakzioan eta, batzuetan, figurazio berrian aktiboki eta oso konbentziturik parte hartzen du. Fernando Illana (1950) eta Miguel González de San Román (Gasteiz, 1952)
- José Luis Álvarez Vélezek bat egiten du bai pintura figuratiboarekin, bai kontraste

kromatiko arinen abstrakzio lirikoarekin. Ortiz de Elguearen eta Miegen planteamendu estetikoari jarraituz, baina bereizmen plastiko desberdinekin daude Santos Iñurrieta (Gasteiz, 1950) eta Alberto González (Haro, 1949-1983). Lau margolari horiek, "Gasteizko Eskola" deiturikoa kokatuak, 70eko hamarkadan makropaisaia garatu zuten, beren konfigurazio abstraktu-kubistak berak nabarmen mugatuta.

- Laburbilduz: 1960ko hamarkadatik aurrera, ahalegin handia eginez, abangoardiako hartidurak, abstraktuak, edo egungo ingurune politiko eta sozialarekin oso kritikoa den figurazio espresionista baten pean, Arabako pinturaren garapenean finkatzen hasiko dira.

4. Beste planteamendu figuratibo batzuk. Víctor Ugarte (1935-?), Emilio Lope (1936-2009), Ramón Campo Cortázar (1940), José Antonio Fiestras (1943), José María Moreno García de Garayo (1943), Javier Ortiz de Guinea (1946) eta Carlos Marcote (1950).

- Hirurogeiko eta hirurogeita hamarreko hamarkadetan, abangoardiako mugimendu abstraktuekin batera, ikusgarriaren irudikapenera bideratutako joera artistikoak daude, ikusleen gehiengoarentzat ulergarria den hizkuntza erabiliz. Prestakuntza tekniko handiko pintore arabarren eta figurazio tradizional eta abangoardismoaren aurkako artisauen sustapena sortu zen.
- Beren senari leial, kezka intelektualik gabe margotzen dute. Jarrera horrek, inplizituki, estetika, teknika eta estilo jakin bat dakar berekin: inpresionismoaren aurkikuntza zoriontsuak airearen, argiaren eta kolorearen arazoak bezalako arazo garrantzitsuetara itzultzen dira.
- Paisaiaren gaiarekiko zaletasun bat dago, errealtatearen ikuspegi idealizatu baten bidez mundu fisikoa gogorarazten duen ikuskizuna birstortzen duena. Joera horretan daude Ramón Campo Cortázar, José Antonio Fiestras, Emilio Lope, Javier Ortiz de Guinea, Víctor Ugarte eta abar. Artista bakoitzak bere modua izango du arte modernoaren metodoak bere helburu eta beharretara egokitzeko.
- Bere pinturaren errealismo irreal eta preziosistatik — dena ez da koadroan dirudien eta agertzen dena, edo lehen begiradan ikusten dena —, José Carlos Marcotek (Fernández de) (Salvatierra/Agurain, 1950) beti jakin izan du bere lan egiteko eta sorkuntza plastikoa ulertzeko moduari buruzko gogoeta positiboak pizten. Errealismoari edo errealtateari buruzko eztabaidak irekiz, uste baino kontzeptu atzemanezinagoak eta saihestezinagoak baitira. Ez da gauza gutxi kontu horiek aipatzea.

Ordutegia, iraupena eta lekua

Kordoi etxean (Aiztogile 24) ostiralak 12:00-13:30. 2026ko otsailaren 6tik maiatzaren 8ra

Jai egunak:

- 20 mar
- 3 eta 10 api
- 1 mai

Prezioa

40€

Ikastaroaren garapena

Santiago Arcedianok emandako ikastaroa, Historian lizentziatua, Artearen Historian doktoratua.

Izen-emateak

Izena **urtarrilaren 15etik aurrera** eman daiteke, edo plazak agortu arte:

- Zuzenean Vital Fundazioaren egoitzan (Aiztogile kalea 24, kordoiaren etxea)
- Online, urtarrilaren 15ean bertan 08:30ean aktibatuko den web-formulario honen bidez:

* Web-orrian 08:30ak baino lehen sartuz gero, orria freskatu, eguneratu eta formularioa ager dadin.